(המשך מעמוד 15)

הסיבה לכך נעוצה בהבדל המהותי בין שני סוגי מיפלגות בישראל.

יש סוג של „מיפלגות־מנגנון". בהן, המנגנון חשוב לאין שיעור יותר מקהל החברים. המנגנון מספק פרנסה, במישרין ובעקיפין, לחלק גדול של הבוחרים. אין הוא זקוק למנהיג. חבורות של פונקציו־נרים, שכל אחד מהם הוא אפס אנושי, שולטים בכיפה.

זהו המצב במפא"י בכל גילגו־תמיד המשיך להילחם אחרי שהובס. הוא השמיץ את בגין ואת אנשיו. אלה זרקו לעברו מוצצים של תינוקות. בגין אמר שתמיד דומה לילד מפונק ומרוגז ה„נושך את השטיח".

על וייצמן התבטא בגין השבוע ביתר אלגנטיות. הוא התייחס אליו כזילזול עדין כאל ילד חביב שאין לכעוס עליו, הגדירו כ„שו־בב נחמד".

מה יעשה השובב הנחמד, שרק את־

אב ובן

בפנים קמוצות מסתכל חיים לנדאו, מראשי הוותיקים, במנהיגו הנרגז, בשעה שזה מחייעץ עם בנו, בנימין זאב בגין. ליד בגין יושב זאב מאירפלד, מתומכיו. הבעות הפנים מתארות היטב את המתיחות.

ליה, במפד"ל, כל"ע, באגוי, בפא"י ואפילו במפ"ם, כעלת המנהיגים ה„היסטוריים".

לא כן המצב בחרות. חלק גדול מאוד ממצביעיה כלל אינם חברים בה, ואינם מתעניינים כהוא זה בנעשה בה. גם חב־ריה הרשמיים אינם תלויים, ברובם, במנ־גנון. אין בה חיים מיפלגתיים אמיתיים. מאות עסקנים מעוניינים בכיבודים ובתק־ציבים, במישרות ובשליחויות. שיש בכו־חה של המיפלגה לחלק בשפע, בסוכנות, בהסתדרות הכללית, בעיריות, בגופים ממ־שלתיים ובמנגנון שלה עצמה. אבל, עס־קנים אלה הם מיעוט קטן בקרב 200 אלף בוחרי חרות.

בעיני הבוחרים האלה, בריכוזי העולים החדשים, בשכונות־העוני של עדות המיזרח, וגם במרכזי ה־ערים הגדולות הוותיקות — מנחם בגין מסמל את התנועה, והם יצ־כיעו בעדו גם אם כל מנגנון תנו־עת־חרות ייקבר מחר באדמה.

כל איש בתנועה מבין זאת. לכן ית־מוטט כל כוח, שיקום נגד בגין, ברגע המכריע. אין צורך בשום אמצעי־כפייה. ההכרעה יכולה להיות „דמוקרטית" לחלו־טין — כפי שאכן היתה בשבוע שעבר. הוועידה הכריעה למען בגין.

כישלונו של עזר וייצמן לא היה מיקרי. הוא היה מובטח מראש. קרה לו דבר שלא היה צריך לקרות לאלוף בצה"ל, שהיה פעם ראש אג"ם: הוא תיכנן טאקטיקה תוך התעלמות גמורה מן הנתונים הי־ממשיים, אי־הערכת היריב ואי־הבנת המציאות האיסטראטגית.

הוא לא נחל תבוסה מיקרית בקרב. הוא לא היה קורבן של אלילת המזל. הוא הפסיד במילחמה בגלל סיבות אובייקטי־ביות, שהוא התעלם מהן.

„הפלמ"ח פורק. אצ"ל לא פורק!" הת־מרמר השבוע עזר וייצמן. הוא רצה להגיד בזה שאחוות־הרעים של ותיקי אצ"ל, ש־התלכדו סביב בגין, הביסה אותו. אבל זה היה רק חלק מן האמת. בגין אינו שו־לט רק באנשי אצ"ל. הוא שולט במאות אלפי בוחרי התנועה.

אלה היו חיין

מ בחינה אחת היתה תועלת בנס־יונו הצבאי של וייצמן. בניגוד ל־תמיר, הוא ידע מתי נוצח.

מול היה יו"ר הנהלת המיפלגה של בגין: השבוע העמיד פנים כאילו ימשיך להי־אבק בחרות, כראש האופוזיציה. אך זו־הי התיימרות־שווא. אין אופוזיציה בחרות. ולווייצמן, הצעיר רק בעשר שנים מ־בגין, אין סבלנות לחכות שנים רבות עד שיישמט השילטון מידי בגין. וגם אין לווייצמן, בצדק, החשק להקים מעין „מר־כז חופשי יותר".

יש להניח שגם מבלי שבגין או וייצמן ירצו בכך, יגיעו הדברים במהרה להא־שמות הדדיות, תהיה הסלמה מילולית, יתעופפו השמצות באוויר ותוך כמה שבועות ימצא עזר וייצמן את עצמו ב־חוץ.

אילו התפלג גח"ל, ייתכן שהיה מקום לווייצמן אצל הליברלים, אולי יחד עם המרכז החופשי וע"מ. אך סיכוי זה נראה עדיין רחוק.

ייתכן שמקומו האמיתי של וייצמן הוא בצד גיסו לשעבר, משה דיין, ברפ"י־לשעבר שבמיפלגת העבודה. אך נראה שקפיצה גדולה כזאת אינה אפשרית.

משום כך נראה השבוע שחיוי הפוליטיים של עזר וייצמן נסתיי־מו לפי שעה. באותה מהירות וקלות בהן זינק מטוסו בשמי גח"ל, הוא נפל לקרקע והתרסק.

אולם אי אפשר היה למנוע מן הפרש־נים לתרגל לעצמם מהלכים אפשריים של וייצמן. וגם לדמיין לעצמם מהלכים הנוחים להם.

כך, למשל, נולדה השבוע התקווה ב־חוגי המרכז החופשי, שווייצמן ילך בקו הבא: אחרי שיתפוטר סופית מחרות, יקים מפלגה חדשה בהשתתפות חסידיו אנשי הרשימה הממלכתית והמרכז ה־חופשי. רשימה זו תצבור בבחירות אר־בעה עד שישה מנדאטים. אחרי הבחי־רות יתפלג גח"ל מפני שהליבראלים ירצו להכנס לקואליציה הבאה. אז תו־כל המיפלגה החדשה של עזר וייצמן להתאחד עם הליבראלים ויקום מערך ימ־ני חדש שיהיה לו כ־18 מנדאטים בכנסת ויהיה הסיעה השניה בגודלה לפני חרות. בינתיים אלו הן תיקוות בלבד. ע"מ וה־מרכז החופשי ששניהם נמצאים לפי ה־סקרים האחרונים בקירבת אחוז החסי־מה. יכולים לראות באפשרות כזאת הצ־לה ויציאה למרחב מכיון שעזר יעמוד בראש כל רשימה כזאת, פותר הדבר גם בעיות פרסונליות.

אולם רק איש אחד יכול היה לדעת מה יעשה עזר — עזר עצמו. ונראה כי השבוע גם הוא לא ידע.

השבוע העמיד פנים כאילו ימשיך להי־אבק בחרות, כראש האופוזיציה. אך זו־הי התיימרות־שווא. אין אופוזיציה בחרות. ולווייצמן, הצעיר רק בעשר שנים מ־בגין, אין סבלנות לחכות שנים רבות עד שיישמט השילטון מידי בגין. וגם אין לווייצמן, בצדק, החשק להקים מעין „מר־כז חופשי יותר".

יש להניח שגם מבלי שבגין או וייצמן ירצו בכך, יגיעו הדברים במהרה להא־שמות הדדיות, תהיה הסלמה מילולית, יתעופפו השמצות באוויר ותוך כמה שבועות ימצא עזר וייצמן את עצמו ב־חוץ.

אילו התפלג גח"ל, ייתכן שהיה מקום לווייצמן אצל הליברלים, אולי יחד עם המרכז החופשי וע"מ. אך סיכוי זה נראה עדיין רחוק.

ייתכן שמקומו האמיתי של וייצמן הוא בצד גיסו לשעבר, משה דיין, ברפ"י־לשעבר שבמיפלגת העבודה. אך נראה שקפיצה גדולה כזאת אינה אפשרית.

משום כך נראה השבוע שחיוי הפוליטיים של עזר וייצמן נסתיי־מו לפי שעה. באותה מהירות וקלות בהן זינק מטוסו בשמי גח"ל, הוא נפל לקרקע והתרסק.

אולם אי אפשר היה למנוע מן הפרש־נים לתרגל לעצמם מהלכים אפשריים של וייצמן. וגם לדמיין לעצמם מהלכים הנוחים להם.

כך, למשל, נולדה השבוע התקווה ב־חוגי המרכז החופשי, שווייצמן ילך בקו הבא: אחרי שיתפוטר סופית מחרות, יקים מפלגה חדשה בהשתתפות חסידיו אנשי הרשימה הממלכתית והמרכז ה־חופשי. רשימה זו תצבור בבחירות אר־בעה עד שישה מנדאטים. אחרי הבחי־רות יתפלג גח"ל מפני שהליבראלים ירצו להכנס לקואליציה הבאה. אז תו־כל המיפלגה החדשה של עזר וייצמן להתאחד עם הליבראלים ויקום מערך ימ־ני חדש שיהיה לו כ־18 מנדאטים בכנסת ויהיה הסיעה השניה בגודלה לפני חרות. בינתיים אלו הן תיקוות בלבד. ע"מ וה־מרכז החופשי ששניהם נמצאים לפי ה־סקרים האחרונים בקירבת אחוז החסי־מה. יכולים לראות באפשרות כזאת הצ־לה ויציאה למרחב מכיון שעזר יעמוד בראש כל רשימה כזאת, פותר הדבר גם בעיות פרסונליות.

אולם רק איש אחד יכול היה לדעת מה יעשה עזר — עזר עצמו. ונראה כי השבוע גם הוא לא ידע.

העם

אושוויץ מן השמיים

כשהיא עסוקה ברכילות פוליטית פנימית, התעלמה ישראל משואה נוראה

העולם כולו הזדעזע. במיזרח ובמערב, קומוניסטים ואנטי־קומוניסטים, צעירים וזקנים, ממשלות וסתם אנשים, הביעו בעשרות שפות את מחאתם על חידוש הזוועה בוויאט־נאם, כאשר חיל־האוויר העצום ביותר ממטיר על ארץ קטנטנה כמויות של פצצות שהעולם עדיין לא ראה כדוגמתן.

רק ישראל והישראלים לא הגיבו כלל*. קורבנות השואה היו אדישים לשואה. הם עסקו ברכילויות הפוליטיות הקטנות שעמדו במרכז השבוע.

האפיפיור, שהיה עסוק בהכנות לחג־המולד, מצא זמן להרים את קולו נגד הזוועה. שום רב בישראל לא השמיע קול.

אזרחי המדינה ישבו מול מקלטי ה־טלוויזיה, הקשיבו לדבריו של טייס־מפציץ אמריקאי, שאמר באדישות אייכ־מנית: „בשבילי זה רק ג'וב, שצריך להיעשות. אתה מבין, רק ג'ב!" ואחר־כך עבר האזרח למישחק־הקלפים השבועי.

העיתונים לא התעלמו לגמרי מן ה־נעשה בוויאט־נאם. הם התייחסו אל ה־הפצצות בהנאה בלתי־מוסווית, הודיעו בשימחה שהדבר עשוי לדחות את ה־יוזמות האמריקאיות להשכנת השלום במיזרח התיכון.

„עם לבדד ישכון." ישראל שכחה את הפסוק: „כי מציון תצא תורה," מקוה להשיג זאת על־ידי המשכת ה־השמדה וההרג בצפון — כפי שקיוו הוא וקודמו במשך שנים כה רבות. הם לא למדו דבר.

„השומר אחי אנוכי?" ישראל מעורבת בטראגדיה זאת לא רק מפני שהיא שייכת למין האנושי, ומפני שה־תנ"ך מגנה את האיש ששאל: „השומר אחי אנוכי?"

ישראל מעורבת בצורה הרבה יותר ישירה. זה עתה קישרה יחסים עם מישטרו של הנשיא תיו.

עוד לפני שבועיים נראה הדבר כצעד תמה ביותר. עכשיו מתבהר הרקע. נראה שהנשיא ניכסון, שהחליט בחשאי לתמוך בתיו עד הסוף גם בשעה שהיה נדמה שהוא נוטש אותו, הכריח את ישראל לתת את הגושפנקה שלה לאושוויץ ה־חדשה בשמי ויאט־נאם.

עיתונות

לפיד של שינאה

כ„מעריב" מצטערים על ההשוואה בין אייכמן לאודי אביב

אחרי הרעש הגדול השתררה הדממה. הסערה הציבורית שהתעוררה סביב הגילויים על תפיסת רשת הריגול הסורית, בה היו חברים מספר חברים יהודים, שככה השבוע. רבים החלו לערוך את חשבון הנפש ולבדוק אם ההתרגשות לא היתה מוגזמת. ברור היה כי הפרשה לובתה בצורה חסרת תקדים על ידי שירותי־הביטחון, שסיפקו לאמצעי התיק־שורת מידע בשפע בנושא זה, בצורה חורגת מהמקובל. חוגים ביטחוניים גם שאר חלקי העולם חזו בסלידה גוברת נהגה על פי הכלל „עם לבדד ישכון." אחרי הטראגדיה, שהאמריקאים עצמם נפלו לה קורבן כמו בני־האדם שהמוות נפל עליהם מן השמיים בוויאט־נאם.

לפני חודש וחצי היה העם האמריקאי בטוח כי המילחמה נסתיימה. עכשיו עולה בלבו החשד הנורא כי ריצ'ארד ניכסון רימה אותו, שיקר לו במצח נחושה, ולא התכונן כלל לקבל את סיוטת־השלום שהנרי קיסינג'ר הציגה ערב הבחירות.

טיוטא זו היתה צריכה להביא להפסקת־אש, על פי המציאות הצבאית הנוכחית. חלקים ניכרים של ויאט־נאם עמדו ל־הישאר תחת שילטון הוויאט־קונג. גורל המדינה הדרומית עמד להיחתך במאבק פוליטי בין הפלגים — ולדעת רוב ה־פרשנים היה המישטר של הנשיא תיו מתמוטט תוך זמן קצר.

ניכסון לא רצה בכך. בניגוד לקיסינג'ר, שהשלים עם נפילת תיו השנוא, רוצה ניכסון להחזיק בו בכל מחיר. הוא העלו ספק אם הידיעות שפורסמו בדבר הנזק הביטחוני, שגרמו כביכול אנשי הרשת לבטחון המדינה, לא היו מגוחכות.

בין הראשונים להתאוששות ולתגובה היה נשיא מועצת־העיתונות הישראלית, נשיא בית־המישפט העליון לשעבר, יצחק אולשן. מסתבר כי הפירסומים המגמתיים בעיתונות הישראלית סביב מעצר החשו־דים בריגול הוציאו משלוותו אף את הנשיא בן ה־77. הוא תבע לכנס את חברי נשיאות מועצת העיתונות כדי לדון בפירסומים אלה. הדיון התקיים באווירה מתוחה, שכן מרבית חברי ה־נשיאות מייצגים עיתונים שנגד פירסו־מיהם התרעם אולשן.

השוואה עם הנאצים. לדעתו ה־פרטית של אולשן מתחיל מצב הסוב־יודיצה, בו אסורה התערבות בענין ה־נמצא בבירור מישפטי, כבר מרגע הוצאת צו־מעצר על ידי שופט נגד חשוד, ולא כפי שמקובל בישראל, רק עם תחילת הבירור המישפטי. לדעתו קיים חשש כי מה שקרוי „מישפט העיתונות" יפגע בזכויות האזרחיות של הנאשם. אולשן תבע לכנס את מליאת מועצת העיתונות כדי לדון בנושא מבחינה כללית.

(המשך בעמוד 18)

עיתונאי לפיד
לזלזל את החשודים

* מילבד סיעת העולם הזה — כוח חדש בכנסת, שתבעה מנשיאות הכנסת לקיים דיון דחוף על נושא זה.